

הלכות שבת פרק ט

א. האופה כגרגרת, חיב. אחד האופה את הפת, או המבשל את המאכל או את הסממנין, או המחמם את המים הכל ענין אחד הוא. שעור המחמם את המים, כדי לרחץ בהן אבר קטן; ושעור מבשל סממנין, כדי שיהיו ראויין לדבר שמבשלין אותן לו.

ב. הנותן ביצה בצד המחם בשביל שתתגלגל, ונתגלגלה חיב: שהמבשל בתולדת האור, כמבשל באור עצמה. וכן המדיח בחמין מליח הישן, או קוליס האספנין והוא דג דק ורך ביותר הרי זה חיב: שהדחתן בחמין, זה הוא גמר בשולן. וכן כל כיוצא בהן.

ג. המפקיע את הביצה בבגד חם, או בחול ובאבק דרכים, שהן חמים מפני השמש אף על פי שנצלת, פטור: שתולדות חמה, אינם תולדות האש; אבל גזרו עליהן, מפני תולדות האור. וכן המבשל בחמי טבריה וכיוצא בהם, פטור. המבשל על האור דבר שהיה מבשל כל צרכו, או דבר שאינו צריך בשול כלל פטור.

ד. אחד נתן את האור, ואחד נתן את העצים, ואחד נתן את הקדרה, ואחד נתן את המים, ואחד נתן את הבשר, ואחד נתן את התבלין, ובא אחר והגיס כלם חיבים משום מבשל: שכל העושה דבר מצרכי הבשול, הרי זה מבשל. אבל אם שפת אחד את הקדרה תחלה, ובא אחר ונתן את המים, ובא אחר ונתן את הבשר, ובא אחר ונתן את התבלין, ובא אחר ונתן את האור, ובא אחר עצים על האור, ובא אחר והגיס שנים האחרונים בלבד, חיבין משום מבשל.

ה. הניח בשר על גבי גחלים אם נצלה בו כגרגרת, אפלו בשנים ושלושה מקומות חיב; לא נצלה בו כגרגרת, אבל נתבשל כלו חצי בשול חיב. נתבשל חצי בשול מצד אחד, פטור עד שיהפך בו, ויתבשל חצי בשול משני צדדיו. שכח והדביק פת בתנור בשבת, ונזכר מתר לו לרדותה, קדם שתאפה ויבוא לידי מלאכה.

ו. המתין אחד ממיני מתכות כל שהוא, או המחמם את המתכת עד שתעשה גחלת הרי זה תולדת מבשל. וכן הממסס את הדונג, או את החלב, או את הזפת, והכפר, והגפרית, וכיוצא בהם הרי זה תולדת מבשל. וכן המבשל כלי אדמה עד שיעשו חרס, חיב משום מבשל. כללו שלדבר: בין שרפה גוף קשה באש, או שהקשה גוף רך הרי זה חיב, משום מבשל.

ז. הגויז צמר או שער בין מן הבהמה בין מן החיה, בין מן החי בין מן המת, אפלו מן השלח שלהן חיב. כמה שעורו, כדי לטוות ממנו חוט שארכו כרחב הסיט כפול; וכמה רחב הסיט כדי למתח מן בהן שליד עד האצבע הראשונה, כשיפתח ביניהן בכל כוחו, והוא קרוב לשני שלישי זרת. התולש כנף מן העוף, הרי זה תולדת גויז. הטווה את הצמר מן החי, פטור שאין דרך גזיזה בכך, ואין דרך נפוץ בכך, ואין דרך טויה בכך.

ח. הנוטל צפרניו, או שערו, או שפמו, או זקנו הרי זה תולדת גויז, וחיב: והוא, שיטל בכלי; אבל אם נטלן בידו, בין לו בין

לְאַחַר פֶּטוּר. וְכֵן הַחוּתָךְ יִבְלֶת מִגּוּפוֹ, בֵּין בֵּיד בֵּין בְּכָלִי פֶטוּר,
בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחַר. וּמִתֵּר לַחֲתָךְ יִבְלֶת בַּמִּקְדָּשׁ בֵּיד, אֲבָל לֹא
בְּכָלִי; וְאִם הָיְתָה יִבְשָׁה חוּתְכָה אַף בְּכָלִי, וְעוֹבֵד.

ז. הַנוּטֵל שְׁעָרוֹ בְּכָלִי, כִּמָּה יִטַּל וְיִהְיֶה חַיֵּב שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת; וְאִם
לָקַט לִבְנוֹת מִתּוֹךְ שְׁחוּרוֹת, אִפְּלוּ אֶחָת חַיֵּב.

י. צִפְרֵן שֶׁפָּרַשׁ רֶבֶה, וְצִיִּצִין שֶׁלְעוֹר שֶׁפָּרַשׁ רֶבֶן אִם פָּרְשׁוּ כֻלָּי
מֵעֲלָה, וּמִצְעָרוֹת אוֹתוֹ מִתֵּר לִטַּל אוֹתָן בֵּידוֹ, אֲבָל לֹא בְּכָלִי;
וְאִם נִטְלָן בְּכָלִי, פֶּטוּר. וְאִם אֵינָן מִצְעָרוֹת אוֹתוֹ, אִפְּלוּ בֵּידוֹ
אֲסוּר. וְאִם לֹא פָּרַשׁ רֶבֶן אִפְּלוּ מִצְעָרוֹת אוֹתוֹ, אֲסוּר לִטְלֹן
בֵּידוֹ; וְאִם נִטְלָן בְּכָלִי, חַיֵּב.

יא. הַמֵּלֶבֶן אֶת הַצֹּמֶר, אוֹ אֶת הַפֶּשֶׁתָּן, אוֹ אֶת הַשָּׁנִי, וְכֵן כָּל
כִּיּוּצָא בָּהֶן מִמָּה שֶׁדִּרְכוֹ לְהַתְּלֵבֶן חַיֵּב. וְכִמָּה שְׁעוּרוֹ כְּדֵי לְטוֹוֹת
מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד, אָרְפוּ כִּמְלֹא רֹחַב הַסִּיט כָּפוּל, שֶׁהוּא אֲרֹךְ
אַרְבַּעַת טַפָּחִים. וְהַמְּכַבֵּס בְּגָדִים הָרִי הוּא תוֹלֶדֶת הַמֵּלֶבֶן,
וְחַיֵּב. וְהַסּוֹחֵט אֶת הַבֶּגֶד עַד שִׁיּוּצִיא הַמִּים שָׁבוּ הָרִי זֶה
מִכְּבֹּסוֹ, וְחַיֵּב: שֶׁהַסְּחִיטָה מִצְרִי כְּבוֹס הִיא, כִּמוֹ שֶׁהַהֲגָסָה
מִצְרִי הַבְּשׂוּל. וְאֵין סְחִיטָה בַּשֹּׁעַר; וְהוּא הַדִּין לְעוֹר, שֶׁאֵין
חַיִּבִּין עַל סְחִיטָתוֹ.

יב. הַמִּנְפֵץ אֶת הַצֹּמֶר, אוֹ אֶת הַפֶּשֶׁתָּן, אוֹ אֶת הַשָּׁנִי, וְכִיּוּצָא
בָּהֶן חַיֵּב. וְכִמָּה שְׁעוּרוֹ כְּדֵי לְטוֹוֹת מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד, אָרְפוּ
אַרְבַּעַת טַפָּחִים. וְהַמִּנְפֵץ אֶת הַגִּידִים עַד שִׁיעֲשׂוּ כֶּצֶמֶר, כְּדֵי
לְטוֹוֹת אוֹתָן הָרִי זֶה תוֹלֶדֶת מִנְפֵץ, וְחַיֵּב.

יג. הַצּוֹבֵעַ חוּט שֶׁאָרְפוּ אַרְבַּעַת טַפָּחִים, אוֹ דָּבָר שֶׁאִפְשָׁר
לְטוֹוֹת מִמֶּנּוּ חוּט כְּזֶה חַיֵּב. וְאֵין הַצּוֹבֵעַ חַיֵּב, עַד שִׁיְהֶא צָבַע
הַמִּתְקִים; אֲבָל צָבַע שֶׁאֵינּוּ מִתְקִים כָּלֵל, כִּגּוֹן שֶׁהַעֲבִיר סָרָק אוֹ
שֶׁשֶׁר עַל גְּבִי בְּרֹזֶל אוֹ נֶחֱשֶׁת וְצָבַעוּ פֶּטוּר: שֶׁהָרִי אֵתָּה מַעְבִּירוֹ
לְשַׁעֲתוֹ, וְאֵינּוּ צוֹבֵעַ כָּלוּם; וְכָל שֶׁאֵין מְלֹאכְתּוֹ מִתְקִימָת בַּשֶּׁבֶת,
פֶּטוּר.

יד. הָעוֹשֶׂה עֵין הַצָּבַע הָרִי זֶה תוֹלֶדֶת צוֹבֵעַ, וְחַיֵּב. כִּיצַד: כִּגּוֹן
שֶׁנִּתֵּן קִלְקָנָתוֹס לְתוֹךְ מִי עֶפְצָא, שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל שְׁחוּר; אוֹ שֶׁנִּתֵּן
אֲסָטִיס לְתוֹךְ מִי כֶּרֶם, שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל יָרֵק; וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.
וְכִמָּה שְׁעוּרוֹ, כְּדֵי לְצָבַע בּוֹ חוּט שֶׁאָרְפוּ אַרְבַּעַת טַפָּחִים.

טו. הַטּוֹוֶה אֲרֹךְ אַרְבַּעַת טַפָּחִים מִכָּל דָּבָר הַנּוֹטוּה, חַיֵּב: אֶחָד
הַטּוֹוֶה אֶת הַצֹּמֶר, אוֹ אֶת הַפֶּשֶׁתָּן, אוֹ אֶת הַשֹּׁעַר, אוֹ אֶת הַנוּצָה,
אוֹ אֶת הַגִּידִין, וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בָּהֶן. הָעוֹשֶׂה אֶת הַלֵּבֶד הָרִי זֶה
תוֹלֶדֶת טּוֹוֶה, וְחַיֵּב: וְהוּא, שֶׁיִּלְבֹּד דָּבָר שֶׁאִפְשָׁר לְטוֹוֹת מִמֶּנּוּ
אֲרֹךְ אַרְבַּעַת טַפָּחִים בְּעַבִּי בִּינוּנִי.

טז. הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בְּתֵי גִירִין, חַיֵּב. הָעוֹשֶׂה נֶפֶה, אוֹ כְּבִרָה, אוֹ סֵל,
אוֹ סִבְכָה, אוֹ שְׁסָרְג מָטָה בַּחֲבָלִים הָרִי זֶה תוֹלֶדֶת עוֹשֶׂה גִירִין;
וּמִשִּׁיעֲשֶׂה שְׁנֵי בְּתִים כָּאֶחָד מִכָּל אֵלּוּ, חַיֵּב. וְכֵן כָּל הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי
בְּתִים בְּדָבָר שֶׁעוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּתִים בְּתִים כִּגּוֹן אֵלּוּ, חַיֵּב.

יז. דֶּרֶךְ הָאוֹרֵגִין, שְׁמוֹתַחֲיִן הַחוּטִין תַּחֲלָה בָּאֲרֹךְ הִירִיעָה
וּבִרְחֻבָּהּ; וְשָׁנִים אוֹחֲזִין זֶה מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן, וְאֶחָד שׁוֹבֵט
בַּשֶּׁבֶט עַל הַחוּטִין וּמִתְקֵן אוֹתָן זֶה בְּצַד זֶה, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה כָּלָה
שְׁתֵּי בָּלָא עָרֵב. וּמִתִּיחַת הַחוּטִין כְּדֶרֶךְ הָאוֹרֵגִין, הִיא הַנִּסְכָּת

המסכה; וזה המותח, נקרא מסך. וכשכופלין אותה ומתחיל להכניס הערב בשתי, נקרא אורג.

יח. המסך חייב, והיא מלאכה מאבות מלאכות. והשוטב על החוטין עד שיתפרקו ויתקנס, הרי זה תולדת מסך. וכמה שעורו, משיתקן רחב שתי אצבעות. וכן האורג שני חוטין ברחב שתי אצבעות, חייב. בין שארגן בתחלה, בין שהיה מקצת הבגד ארוג וארג על האריג שעורו שני חוטין; ואם ארג חוט אחד, והשלים בו הבגד חייב. ארג בשפת היריעה, שני חוטין ברחב שלושה בתי גירין חייב: הא למה זה דומה, לאורג צלצול קטן ברחב שלושה בתי גירין.

יט. המדקדק את החוטין, ומפרידן בעת האריגה הרי זה תולדת אורג. וכן הקולע את הנימין, הרי זה תולדת אורג; ושעורו, משיעשה קליעה בארך שתי אצבעות.

כ. הבוצע שני חוטין, חייב; ובוצע, הוא המפריד את האריג. בין שהוציא הערב מן השתי או שהעביר השתי מעל הערב, הרי זה בוצע וחייב והוא, שלא יהא מקלקל, אלא יתכונן לתקן, בדרך שעושין אלו שמאחין את הבגדים הקלים ביותר: שבוצעין, ואחר כך מאחין, וחוזרין ואורגין חוטין שבצעו, עד שיעשו שני הבגדים או שני הקרעים אחד. והסותר את הקליעה לתקן, הרי זה תולדת בוצע; ושעורו, כשעור הבוצע.

הלכות שבת פרק י

א. הקושר קשר שלקימה, והוא מעשה אמן חייב: כגון קשר הגמלין, וקשר הספנין, וקשרי רצועות מנעל וסנדל שקושרין הרצענין בשעת עשייתן, וכן כל כיוצא בזה. אבל הקושר קשר שלקימה, ואינו מעשה אמן פטור; וקשר שאינו שלקימה, ואינו מעשה אמן מתיר לקשרו לכתחלה.

ב. פיצד: נפסקה לו רצועה וקשרה, נפסק החבל וקשרו, או שקשר חבל בדלי, או שקשר רסן בהמה הרי זה פטור; וכן כל כיוצא באלו הקשרים, שהן מעשה הדיוט וכל אדם קושר אותן לקימה. וכל קשר שאינו שלקימה אם קשרו קשר אמן, הרי זה אסור.

ג. קושרת אשה מפתחי החלוק, אף על פי שיש לו שני פתחים; וחוטיו סבכה, אף על פי שהוא רפוי; ורצועות מנעל וסנדל שקושרין אותן על הרגל, בשעת מלבוש; ונודות זין ושמן, אף על פי שיש לו שתי אזנים; וקדרה שלבשר, אף על פי שיכולה להוציא הבשר ולא תתיר הקשר. וקושרין דלי במשיחה, או באבנט, וכיוצא בו אבל לא בחבל. וקושרין לפני בהמה או ברגלה, בשביל שלא תצא, אף על פי שיש לה שני איסרות. וחבל שהיה קשור בפרה, קושרו באבוס; הנה קשור באבוס, קושרו בפרה. אבל לא יביא חבל מתוך ביתו, ויקשר בפרה ובאבוס; ואם היה חבל גרדי שמתיר לטלטלו, הרי זה מביא וקושר בפרה ובאבוס. מפני שכל אלו הקשרים, מעשה הדיוט הן, ואינן לקימה, אלא פעם קושר ופעם מתיר; ולפיכך מתיר

לְקַשֵּׁר אוֹתָן, לְכַתְּחָלָה. חוֹתְלוֹת שְׁלֹת־מָרִים וְשִׁלְג־גְּרוֹת מִתִּיר, וּמִפְקִיעַ, וְחוֹתֵךְ, וְנוֹטֵל וְאוֹכֵל.

ד. כָּל שְׂרָאוֹי לְמֵאֲכָל בְּהֵמָה, מִתֵּר לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ בַּשָּׁבֶת; לְפִיכֹךְ אִם נִפְסְקָה רְצוּעוֹת סִנְדָּלוֹ בְּכִרְמָלִית נוֹטֵל גָּמִי לֶחֶה הָרָאוֹי לְמֵאֲכָל בְּהֵמָה, וְכוּרֵךְ עָלָיו וְקוֹשֵׁר הַגָּמִי. נִשְׁמָטָה לוֹ רְצוּעוֹת מִנְעֵל וְסִנְדָּל, אוֹ שֶׁנִּשְׁמָט רַב הָרָגֵל מִתֵּר לְהַחֲזִיר הָרְצוּעוֹת לְמִקְוָמוֹ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יִקְשֹׁר.

ה. הָעֲנִיבָה מִתֵּרֶת, לְפִי שְׂאִינָה מִתְּחַלֶּפֶת בְּקִשְׁיָה; לְפִיכֹךְ הַחֲבֵל שֶׁנִּפְסֵק מִקֶּבֶץ שְׁנֵי קְצוֹתָיו, וְכוּרֵךְ עָלָיו מִשִּׁיחָה, וְעוֹנֵב עֲנִיבָה.

ו. מִתֵּר לְקַשֵּׁר קַשֵּׁר שְׂאִינוֹ שְׁלֻקִּימָה, לְדַבֵּר מִצּוּה כְּגוֹן שְׁיִקְשֹׁר לְמִדָּד שְׁעוֹר, מִשְׁעוּרֵי הַתּוֹרָה. נִימַת כְּנֹר שֶׁנִּפְסְקָה קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ בַּמִּקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בַּמִּדְיָנָה; וְלֹא יִקְשֹׁר נִימָה לְכַתְּחָלָה, אֲפִלּוּ בַּמִּקְדָּשׁ.

ז. כָּל קַשֵּׁר שֶׁחֲיָבִין עַל קַשְׁרוֹ, כֹּךְ חֲיָבִין עַל הַתֵּרוֹ; וְכָל קַשֵּׁר שֶׁהִקְוִשֵׁר אוֹתוֹ פֶּטוּר, כֹּךְ הַמִּתֵּיר אוֹתוֹ פֶּטוּר; וְכָל קַשֵּׁר שֶׁמִּתֵּר לְקַשְׁרוֹ, כֹּךְ מִתֵּר לְהַתִּירוֹ.

ח. הַפּוֹתֵל חֲבָלִים מִן הַהוֹצִיָּן, וּמִן הַחֲלָף, אוֹ מִחוּטֵי צֶמֶר, אוֹ מִחוּטֵי פֶשֶׁתָּן, אוֹ חוּטֵי שֶׁעֵר, וְכִיּוֹצֵא בָהֶן הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת קוֹשֵׁר, וְחֵיב. וְשְׁעוּרוֹ, כְּדִי שֶׁיַּעֲמֹד הַחֲבֵל בַּפְּתִילָתוֹ בְּלֹא קִשְׁיָה שֶׁנִּמְצָאת מִלֵּאכְתּוֹ מִתְקִימָת. וְכֵן הַמִּפְרִיד אֶת הַפְּתִיל הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת מִתֵּיר, וְחֵיב: וְהוּא, שְׁלֵא יִתְּכּוֹן לְקַלְקֵל בִּלְבָד. וְשְׁעוּרוֹ, כְּשְׁעוֹר הַפּוֹתֵל.

ט. הַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, חֵיב וְהוּא שֶׁקַּשֵּׁר רֹאשֵׁי הַחוּט מִכָּאן וּמִכָּאן, כְּדִי שֶׁתַּעֲמֹד הַתְּפִירָה וְלֹא תִשְׁמָט. אֲבָל אִם תִּפֹּר יֶתֶר עַל שְׁתֵּי תְּפִירוֹת אֵף עַל פִּי שְׁלֵא קַשֵּׁר, חֵיב: שֶׁהָרִי מִתְקִימָת הַתְּפִירָה. וְהַמּוֹתֵחַ חוּט שְׁלֹת־תְּפִירָה בַּשָּׁבֶת חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִצְרָכֵי הַתְּפִירָה.

י. הַקּוֹרֵעַ כְּדִי לְתַפֵּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, עַל מְנַת לְתַפֵּר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת חֵיב; אֲבָל הַקּוֹרֵעַ לְהַפְסְדָּה פֶּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקַלְקֵל. הַקּוֹרֵעַ בַּחֲמָתוֹ, אוֹ עַל מַת שֶׁהוּא חֵיב לְקַרֵּעַ עָלָיו חֵיב: מִפְּנֵי שֶׁמִּיֵּשֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ בְּדַבָּר זֶה, וְיִנּוּחַ יִצְרוֹ; וְהוֹאִיל וְחֲמָתוֹ שׁוֹכֶכֶת בְּדַבָּר זֶה, הָרִי הוּא כְּמִתְקֵן וְחֵיב. וְהַפּוֹתֵחַ בֵּית הַצֹּאֵר בַּשָּׁבֶת, חֵיב.

יא. הַמִּדְבֵּק נִירוֹת אוֹ עוֹרוֹת בְּקֵלֶן שֶׁלִּסּוּפְרִים, וְכִיּוֹצֵא בּוֹ הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת תּוֹפֵר, וְחֵיב. וְכֵן הַמִּפְרֵק נִירוֹת דְּבוּקִין אוֹ עוֹרוֹת דְּבוּקִין, וְלֹא נִתְּכּוֹן לְקַלְקֵל בִּלְבָד הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת קוֹרֵעַ.

יב. הַבּוֹנֶה כָּל שֶׁהוּא, חֵיב. הַמְשֹׁה פָּנֵי הַקֶּרֶקַע בְּבֵית, כְּגוֹן שֶׁהִשְׁפִּיל תֵּל, אוֹ מִלֵּא גִיָּא הָרִי זֶה בּוֹנֶה, וְחֵיב. אֶחָד נָתַן אֶת הָאֶבֶן, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַטֵּיט הַנּוֹתֵן אֶת הַטֵּיט, חֵיב; וּבִנְדָבֵךְ הָעֲלִיּוֹן, אֲפִלּוּ הָעֵלָה אֶת הָאֶבֶן וְהַנִּיחָהּ עַל גִּבֵּי הַטֵּיט חֵיב, שֶׁהָרִי אֵין מְנִיחִין עָלֶיהָ טֵיט. וְהַבּוֹנֶה עַל גִּבֵּי כָּלִים, פֶּטוּר.

יג. הָעוֹשֶׂה אֶהֱל קְבוּעַ הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת בּוֹנֶה, וְחֵיב. וְכֵן הָעוֹשֶׂה כָּלִי אֲדָמָה, כְּגוֹן תַּנּוּר וְחִבִּית קֶדֶם שִׁישְׁרָפוֹ הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת בּוֹנֶה, וְחֵיב. וְכֵן הַמַּגְבֵּן אֶת הַגְּבֵנָה, הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת בּוֹנֶה; וְאִינוּ חֵיב, עַד שֶׁיַּגְבֵּן כְּגִרְגֶּרֶת. הַמְכַנִּיס יָד הַקֶּרֶדֶם בְּתוֹךְ הָעֵינַן שְׁלֹו, הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת בּוֹנֶה; וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בּוֹ. וְכֵן כָּל הַתּוֹקַע עֵץ בְּעֵץ

בין שתקע במסמר, בין שתקע בעץ עצמו עד שנתאחד הרי זה תולדת בונה, וחיב.

יד. העושה נקב כל שהוא בלול שלתרנגולים, כדי שיכנס להן האור חיב משום בונה. המחזיר דלת שלבור, ושלדות, ושליציע חיב משום בונה.

טו. הסותר כל שהוא, חיב: והוא, שיסתר על מנת לבנות; אבל אם סתר דרך השחתה, פטור. הסותר אהל קבוע, או שפרק עץ תקוע הרי זה תולדת סותר, וחיב: והוא, שיתפון לתקן.

טז. המכה בפטיש הכיה אחת, חיב. וכל העושה דבר שהוא גמר מלאכה הרי זה תולדת מכה בפטיש, וחיב. פיצד: המנפח בכלי זכוכית, והצר בכלי צורה אפלו מקצת הצורה, והמגרד כל שהוא, והעושה נקב כל שהוא בין בעץ בין בבנין בין במתכת בין בכלים הרי זה תולדת מכה בפטיש, וחיב. וכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא, אין חיבין על עשייתו.

יז. המפיס שחין בשבת, כדי להרחיב פי המפה, בדרך שהרופאין עושין, שהן מתפננין ברפואה להרחיב פי המפה הרי זה חיב משום מכה בפטיש, שזו היא מלאכת הרופא; ואם הפיסה להוציא ממנה הלחה שבה, הרי זה מתר.

יח. המסתת את האבן כל שהוא, חיב משום מכה בפטיש; המציד את האבן ביסוד הבנין, ותקנה בידו והושיבה במקום הראוי לה חיב משום מכה בפטיש. הלוקח יבלת שעל הבגדים בידו, כגון אלו היבולות שבכלי צמר חיב משום מכה בפטיש: והוא, שיקפיד עליהן; אבל אם הסירן דרך עסק, הרי זה פטור. המנער טלית חדשה שחורה, כדי לנאותה ולהסיר הצהוב הלבן הנתלה בה, בדרך שהאמנין עושין חיב חטאת; ואם אינו מקפיד, מתר.

יט. הצד דבר שדרך מינו לצוד אותו חיב, כגון חיה ועופות ודגים: והוא שיצוד אותן, למקום שאינו מחסר צידה. פיצד: כגון שרדף אחר צבי עד שהכניסו לבית או לגנה או לחצר, ונעל עליו, או שהפריח את העוף עד שהכניסו למגדל, ונעל עליו, או ששלה דג מן הים, בתוך ספל שלמים הרי זה חיב. אבל אם הפריח צפור לבית, ונעל עליו, או שהברית דג ועקרו מן הים, לברכה שלמים, או שרדף אחר צבי עד שנכנס לטרקלין רחב, ונעל עליו הרי זה פטור: שאין זו צידה גמורה שאם יבוא לקחתו, צריך לרדף אחריו, ולצוד אותו משם. לפיכך הצד ארי, אינו חיב עד שיכניסנו לפיפה שלו שהוא נאסר בה.

כ. כל מקום שאם ירוץ בו, יגיע לחיה בשחיה אחת, או שהיו הכותלים קרובין זה לזה, עד שיפל צל שניהם לאמצע כאחד הרי זה מקום קטן; ואם הברית הצבי וכיוצא בו לתוכו, חיב. ומקום שהוא גדול מזה המברית חיה לתוכו, פטור.

כא. אחד שמונה שרצים האמורין בתורה, ואחד שאר שקצים ורמשים שיש למינו צידה הצד אחד מכלן, בין לצרף בין שלא לצרף אלא לשחק בהן חיב, הואיל ונתפון לצוד וצד: שמלאכה שאינה צריכה לגופה, חיב עליה. הצד את הישן, ואת הסומה חיב.

כב. המשלח כלבים כדי שיצודו צבאים וארנבים וכיוצא בהן,

ובָּרַח הַצָּבִי מִפְּנֵי הַכָּלָב, וְהָיָה הוּא רוֹדֵף אַחֵר הַצָּבִי אוֹ שְׁעָמַד בְּפָנָיו וְהִבְהִילוּ, עַד שֶׁהִגִּיעַ הַכָּלָב וְתָפַס הָרִי זֶה תוֹלְדֵת הָצֵד, וְחֵיב. וְכֵן הָעוֹשֶׂה כְּדֶרֶךְ הַזֶּה, בְּעוֹפּוֹת.

בג. צָבִי שֶׁנִּכְנַס לַבַּיִת, וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו חֵיב. נִעְלוּהוּ שְׁנַיִם, פְּטוּרִין; אִם אֶין אֶחָד יָכוֹל לְנַעַל, וְנִעְלוּהוּ שְׁנַיִם חֵיבִין. יֹשֵׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח וְלֹא מִלְּאָהוּ, וְיֹשֵׁב הַשְּׁנַיִ מִלְּאָהוּ הַשְּׁנַיִ חֵיב; יֹשֵׁב הָרֵאשׁוֹן מִלְּאָהוּ, וְכֹא הַשְּׁנַיִ וְיֹשֵׁב בְּצִדוֹ אֵף עַל פִּי שְׁעָמַד הָרֵאשׁוֹן וְהֵלֵךְ לוֹ, הָרֵאשׁוֹן חֵיב; וְהַשְּׁנַי לֹא עָשָׂה כָּלוּם, וּמִתָּר לוֹ לִיִּשֵׁב בְּמָקוֹמוֹ עַד הָעֶרֶב וְלָקַח הַצָּבִי. לָמָּה זֶה דּוֹמָה לְנוֹעֵל בֵּיתוֹ לְשָׁמְרוֹ וְנִמְצָא צָבִי שָׁמּוֹר בְּתוֹכוֹ, שְׁלֹא עָשָׂה כָּלוּם. נִכְנָסָה לוֹ צִפּוֹר תַּחַת כְּנָפָיו יוֹשֵׁב וּמִשְׁמָרָה עַד שֶׁתַּחֲשֹׁךְ, וּמִתָּר.

כד. הָצֵד צָבִי זָקֵן, אוֹ חָגֵר, אוֹ חוֹלָה, אוֹ קָטָן פְּטוּר. הַמִּפְּרָק בַּהֶמָּה חֵיָה וְעוֹף מִן הַמְּצוּדָה, פְּטוּר. הָצֵד חֵיָה וְעוֹף שְׁבָרָשׁוֹתוֹ, כְּגוֹן אוֹזִין וְתִרְנַגּוּלִין וְיוֹנֵי עֲלִיָּה פְּטוּר. הָצֵד דִּבֵּר שְׂאִין בְּמִינוֹ צִידָה, כְּגוֹן חֲגָבִים חֲזִיזִין צָרְעִין וְיִתּוּשִׁין וּפְרָעוֹשִׁין וְכִיּוֹצָא בְּאֵלוֹ הָרִי זֶה פְּטוּר.

כה. רְמָשִׁים הַמְּזִיקִין, כְּגוֹן נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים וְכִיּוֹצָא בָּהֶן אֵף עַל פִּי שְׂאִינָן מִמִּיתִין הוּאִיל וְנוֹשְׁכִין, מִתָּר לְצוּד אוֹתָם בַּשָּׁבֶת; וְהוּא, שְׂתִיתָכוֹן לְהִנָּצֵל מִנֹּשְׁכָתָן. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה: כּוֹפֶה כָּלִי עֲלֵיהֶן, אוֹ מְקִיף עֲלֵיהֶן, אוֹ קוֹשֵׁרָן כְּדִי שְׁלֹא יִזְיקוּ.

הַלְבוֹת שַׁבָּת פָּרָק י"א

א. הַשּׁוֹחֵט, חֵיב. וְלֹא שׁוֹחֵט בְּלִבָּד, אֵלֹא כָּל הַנוּטֵל נִשְׁמָה לְאֶחָד מִכָּל מִינֵי חֵיָה וּבַהֶמָּה וְעוֹף וְדָג וְשָׂרֵץ בֵּין בְּשַׁחֲיטָה, בֵּין בְּנַחֲרִיה אוֹ בַּהֲכִיָּה חֵיב. הַחוֹנֵק אֶת הַחֵי עַד שְׂיָמוֹת, הָרִי זֶה תוֹלְדֵת שׁוֹחֵט; לְפִיכָף אִם הָעֵלָה דָּג מִסְּפֵל שְׁלָמִים, וְהִנִּיחוֹ עַד שְׂמֵת חֵיב מִשּׁוֹם חוֹנֵק; וְלֹא עַד שְׂיָמוֹת, אֵלֹא בֵּין שְׂיָבֵשׁ בּוֹ כֶּסֶלַע בֵּין סְנִפִּירָיו חֵיב, שְׁעָדִין אֵינּוּ יָכוֹל לַחֲיוֹת. הוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי הַבַּהֶמָּה, וְדִלְדַּל עֹבֵר שְׁבַמְעִיָּה חֵיב.

ב. רְמָשִׁים שֶׁהֵן פָּרִין וְרִבִּין מִזְכָּר וּנְקֵבָה, אוֹ נִהְיִין מִן הָעֶפֶר כְּמוֹ הַפְּרָעוֹשִׁין הַהוֹרֵג אוֹתָן, חֵיב כַּהוֹרֵג בַּהֶמָּה וְחֵיָה; אָבֵל רְמָשִׁים שֶׁהוֹיָתָן מִן הַגְּלָלִים, וּמִן הַפְּרוֹת שֶׁהִבְאִישׁוּ, וְכִיּוֹצָא בָּהֶן כְּגוֹן תּוֹלָעִים שְׁלִבְשָׁר, וְתוֹלָעִים שְׁבִתוֹף הַקִּטְנִיּוֹת הַהוֹרֵגָן, פְּטוּר.

ג. הַמִּפְּלָה כָּלִיו בַּשָּׁבֶת מוֹלִיל אֶת הַכֶּנֶסִּים, וְזוֹרֵקָן; וּמִתָּר לַהֲרֹג אֶת הַכֶּנֶסִּים בַּשָּׁבֶת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִן הַזֵּיעָה.

ד. חֵיָה וְרְמָשׁ שֶׁהֵן נוֹשְׁכִין וּמִמִּיתִין וְדֹאֵי כְּגוֹן זָבוּב שְׁבַמְצָרִים, וְצִרְעָה שְׁבַנִּינוּה, וְעֶקְרָב שְׁבַחְדִּיב, וְנִחָשׁ שְׁבַאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל, וְכָלֵב שׁוֹטָה בְּכָל מָקוֹם מִתָּר לַהֲרֹגָן בַּשָּׁבֶת, כְּשִׁירָאוּ. וְשֹׂאֵר כָּל הַמְּזִיקִין אִם הָיוּ רָצִין אַחֲרָיו, מִתָּר לַהֲרֹגָן; וְאִם הָיוּ יוֹשְׁבִין בְּמָקוֹמָן אוֹ בּוֹרְחִין מִלְּפָנָיו, אֲסוּר לַהֲרֹגָן; וְאִם דִּרְסָן לְפִי תִּמּוֹ בַּשָּׁעֵת הַלּוֹכוֹ וְהָרֹגָן, מִתָּר.

ה. הַמִּפְּשִׁיט מִן הָעוֹר כְּדִי לַעֲשׂוֹת קָמִיעַ, חֵיב. וְכֵן הַמַּעֲבֵד מִן הָעוֹר כְּדִי לַעֲשׂוֹת קָמִיעַ, חֵיב. וְאַחֵד הַמַּעֲבֵד, וְאַחֵד הַמוֹלֵחַ שֶׁהִמְלִיחָה, מִיֵּן עֲבוּד הִיא. וְאֵין עֲבוּד בְּאֶכְלִין. וְכֵן הַמוֹחֵק מִן

העור כְּדִי לַעֲשׂוֹת קָמִיעַ, חַיֵּב. וְאִיזָה הוּא מוֹחֵק זֶה הַמַּעֲבִיר
הַשָּׁעַר אוֹ הַצֹּמֵר מֵעַל הָעוֹר אַחֵר מִיתָה, עַד שִׁיחְלִיק פָּנֵי הָעוֹר.
ו. הַמַּפְרֵק דּוּכְסוֹסְטוֹס מֵעַל הַקֶּלֶף הָרִי זֶה תּוֹלֶדֶת מַפְשִׁיט,
וְחַיֵּב. הַדּוֹרֵס עַל הָעוֹר בְּרָגְלוֹ עַד שִׁיתְקַשֶּׁה, אוֹ הַמְרַכְכוֹ בִּידוֹ
וּמוֹשְׁכוֹ וּמִשּׁוּה אוֹתוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁהֲרַצְעָנִין עוֹשִׂין הָרִי זֶה תּוֹלֶדֶת
מַעֲבֵד, וְחַיֵּב. הַמּוֹרֵט נוֹצָה מִן הָאֲבֵרָה הָרִי זֶה תּוֹלֶדֶת מוֹחֵק,
וְחַיֵּב. וְכֵן הַמְמַרְח רְטִיָּה כָּל שֶׁהוּא, אוֹ שַׁעוּה, אוֹ זָפֶת, וְכִיּוֹצֵא
בָּהֶן מַדְבָּרִים הַמַּתְמַרְחִין, עַד שִׁיחְלִיק פָּנִים חַיֵּב מִשּׁוּם מוֹחֵק.
וְכֵן הַשָּׁף בִּידוֹ עַל הָעוֹר הַמְתוּחַ בֵּין הָעֲמוּדִים, חַיֵּב מִשּׁוּם
מוֹחֵק.

ז. הַמַּחְתֵּךְ מִן הָעוֹר כְּדִי לַעֲשׂוֹת קָמִיעַ, חַיֵּב: וְהוּא שִׁיתְפּוֹן
לְמַדַּת אֲרָכּוֹ וּמַדַּת רָחְבּוֹ, וְיִחְתֹּךְ בְּכוֹנָה הוּא שֶׁהִיא מְלֹאכָה;
אֲבָל אִם חֲתָךְ דֶּרֶךְ הַפֶּסֶד, אוֹ בְּלֹא כּוֹנָה לְמַדָּתוֹ, אֲלֹא כַּמַּתְעַסֵּק,
אוֹ כַּמִּשְׁחָק הָרִי זֶה פָּטוּר. וְהַקּוֹמֵט אֶת הַכֶּנֶף הָרִי זֶה תּוֹלֶדֶת
מַחְתֵּךְ, וְחַיֵּב. וְכֵן הַמַּגְרֵד רֹאשִׁי כְּלָנְסוֹת שְׁלֹאֲרוֹ, חַיֵּב מִשּׁוּם
מַחְתֵּךְ. וְכֵן כָּל חֲתָכָה שִׁיחְתֵּךְ חֲרָשׁ הָעֵץ מִן הָעֵצִים, אוֹ חֲרָשׁ
מַתְכֵת מִן הַמַּתְכּוֹת חַיֵּב מִשּׁוּם מַחְתֵּךְ. הַנוֹטֵל קִיסֵם שְׁלֵעֵץ
מִלְּפָנָיו וּקְטָמוֹ לַחֲצוֹת בּוֹ שְׁנָיו, אוֹ לַפֶּתַח בּוֹ אֶת הַדֶּלֶת חַיֵּב.

ח. כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רֹאשִׁי לְמֵאכֹל בְּהֵמָה כְּגוֹן תֵּבֶן, וְעֹשֵׁבִים לַחִים,
וְהוֹצִין, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן מִתֵּר לְקֹטֵם אוֹתָן בַּשַּׁבָּת, מַפְנִי שְׁאִין בָּהֶן
תְּקוּן פְּלִים. וּמִתֵּר לְקֹטֵם עֲצֵי בְּשָׁמַיִם לְהַרְיחַ בָּהֶן, וְאַף עַל פִּי
שֶׁהֵן קָשִׁים וַיִּבְשִׁין; וּמִפֶּשֶׁח מֵהֵן כָּל שִׁירְצָה, בֵּין שֶׁפֶשֶׁח עֵץ
גָּדוֹל, בֵּין שֶׁפֶשֶׁח עֵץ קָטָן.

ט. הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתוֹת, חַיֵּב. וְהַמוֹחֵק כָּתֵב עַל מְנַת לְכַתֵּב
בְּמָקוֹם הַמַּחֵק שְׁתֵּי אוֹתוֹת, חַיֵּב. הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה
כְּשֵׁתִים, פָּטוּר; מַחֵק אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה, וַיֵּשׁ בְּמָקוֹמָה כְּדִי לְכַתֵּב
שְׁתֵּים חַיֵּב. כָּתֵב אוֹת אַחַת וְהַשְׁלִים בָּהּ אֶת הַסֵּפֶר, חַיֵּב. הַכּוֹתֵב
עַל מְנַת לְקַלְקֵל הָעוֹר, חַיֵּב שְׁאִין חַיּוּבוֹ עַל מָקוֹם הַכָּתֵב, אֲלֹא
עַל הַכָּתֵב; אֲבָל הַמוֹחֵק עַל מְנַת לְקַלְקֵל, פָּטוּר. נִפְלָה דִּיו עַל
גִּבֵּי סֵפֶר, וּמַחֵק אוֹתָהּ, נִפְלָה שַׁעוּה עַל גִּבֵּי הַפִּנְקֵס, וּמַחֵק אוֹתָהּ
אִם יֵשׁ בְּמָקוֹמָה כְּדִי לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, חַיֵּב.

י. הַכּוֹתֵב אוֹת כְּפוּלָה פַּעַמִּים, וְהוּא שֵׁם אֶחָד כְּגוֹן רַר תַּת גָּג
חַיֵּב. וְהַכּוֹתֵב בְּכָל כָּתֵב וּבְכָל לְשׁוֹן חַיֵּב, וְאִפְלוּ מִשְׁנֵי סְמִיּוֹנוֹת.
הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת סְמוּךְ לְכָתֵב, אוֹ כָּתֵב עַל גִּבֵּי כָּתֵב, הַמַּתְפּוֹן
לְכָתֵב חֵת וְכָתֵב שְׁנֵי זִינִין, וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה מִשְׁאֵר אוֹתִיּוֹת,
הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת בְּאַרְץ וְאוֹת אַחַת בְּקוֹרָה שֶׁהָרִי אֵין נִהְגִּין זֶה
עִם זֶה, אוֹ שֶׁכָּתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּשְׁנֵי דְּפִי פִּנְקֵס וְאֵין נִהְגִּין זֶה
עִם זֶה פָּטוּר; כְּתִבָּן בְּשְׁנֵי כּוֹתְלֵי זְוִית, אוֹ בְּשְׁנֵי דְּפִי פִּנְקֵס, וְהֵן
נִהְגִּין זֶה עִם זֶה חַיֵּב.

יא. לָקַח גּוֹיִל וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, וְכָתֵב עָלָיו אוֹת אַחַת בְּמַדִּינָה זוֹ,
וְהֵלֵךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכָתֵב אוֹת שְׁנִיָּה בְּמַדִּינָה אַחֶרֶת בְּמַגְלָה
אַחֶרֶת חַיֵּב: שְׁבֻזְמָן שֶׁמַּקְרָבָן, נִהְגִּין זֶה עִם זֶה, וְאֵין מַחְסְרִין
מַעֲשֵׂה לְקַרִּיבָתָן.

יב. הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת אֶף עַל פִּי שְׁקוּרִים מִמֶּנָּה תִּבְּה שְׁלֵמָה,
פָּטוּר. פִּיצֵד: כְּגוֹן שֶׁכָּתֵב מִים, וְהִכַּל קוֹרִין אוֹתָהּ מַעֲשֹׂר, אוֹ
שֶׁכָּתְבָהּ בְּמָקוֹם מְגִין, שֶׁהָרִי הִיא כְּמִי שֶׁכָּתֵב אֲרַבְעִים הָרִי זֶה

פֶּטוּר. הַמְגִּיחַ אוֹת אַחַת, וְעָשָׂה אוֹתָהּ שְׁתֵּים כְּגוֹן שְׁחֵלֶק גֶּגֶה הַחֵית, וְנַעֲשֶׂת שְׁנֵי זִינִין חֵיב. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזֶה.

יג. הַכּוֹתֵב בְּשִׁמְאָלוֹ, אוֹ לְאַחַר יָדוֹ, בְּרִגְלוֹ, בְּפִיו, וּבְמַרְפָּקוֹ פֶּטוּר. אִטֵּר שֶׁכָּתַב בִּימִינוֹ, שֶׁהִיא לוֹ כְּשִׁמְאָל כָּל אָדָם פֶּטוּר; וְאִם כָּתַב בְּשִׁמְאָלוֹ, חֵיב. וְהַשּׁוֹלֵט בְּשֵׁתִי יָדָיו בְּשׁוּוֹה, וְכָתַב בֵּין בִּימִינוֹ בֵּין בְּשִׁמְאָלוֹ חֵיב. קָטָן אוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס, וְגָדוֹל אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכּוֹתֵב חֵיב; גָּדוֹל אוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס, וְקָטָן אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכּוֹתֵב פֶּטוּר.

יד. אִין הַכּוֹתֵב חֵיב עַד שְׁיִכְתֹּב בְּדָבָר הָרוּשֵׁם וְעוֹמֵד, כְּגוֹן דִּיו, וְשָׁחֹר, וְסִקְרָה, וְקֶמֶס, וְקֶלְקֶנְתוֹס, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם; וְיִכְתֹּב עַל דָּבָר שְׁמֵתֻקִּים הַכָּתֵב עָלָיו, כְּגוֹן עוֹר, וְקֶלֶף, וְנִיר, וְעֵץ, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶם. אֲבָל הַכּוֹתֵב בְּדָבָר שֶׁאִין רְשוּמוֹ עוֹמֵד, כְּגוֹן מִשְׁקִין וּמֵי פְרוֹת, אוֹ שֶׁכָּתַב בְּדִיו וְכִיּוֹצֵא בּוֹ עַל עֲלֵי יִרְקוֹת, וְעַל כָּל דָּבָר שֶׁאִינוֹ עוֹמֵד פֶּטוּר. אִינוֹ חֵיב עַד שְׁיִכְתֹּב בְּדָבָר הָעוֹמֵד, עַל דָּבָר הָעוֹמֵד; וְכֵן אִין הַמוֹחֵק חֵיב עַד שְׁיִמְחֹק כָּתֵב הָעוֹמֵד, מֵעַל דָּבָר הָעוֹמֵד.

טו. הַכּוֹתֵב עַל בִּשְׁרוֹ חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹר: אֵף עַל פִּי שְׁחֵמִימוֹת בִּשְׁרוֹ מַעֲבֶרֶת הַכָּתֵב לְאַחַר זְמַן, הֲרִי זֶה דּוֹמָה לְכָתֵב שְׁנִמְחֹק. אֲבָל הַמְּשַׁרֵּט עַל בִּשְׁרוֹ צוּרֵת כָּתֵב, פֶּטוּר. הַקּוֹרֵעַ עַל הָעוֹר כְּתִבְנִית כָּתֵב, חֵיב מִשּׁוֹם כּוֹתֵב; הָרוּשֵׁם עַל הָעוֹר כְּתִבְנִית כָּתֵב, פֶּטוּר.

טז. הַמַּעֲבִיר דִּיו עַל גְּבִי סִקְרָה, חֵיב שְׁתֵּים אַחַת מִשּׁוֹם כּוֹתֵב, וְאַחַת מִשּׁוֹם מוֹחֵק. הַעֲבִיר דִּיו עַל גְּבִי דִיו, וְסִקְרָה עַל גְּבִי סִקְרָה, אוֹ סִקְרָה עַל גְּבִי דִיו פֶּטוּר.

יז. רוּשֵׁם, תּוֹלְדֵת כּוֹתֵב הוּא. כִּי־צַד: הָרוּשֵׁם רְשָׁמִים וְצוּרוֹת בַּכַּחַל וּבִשְׁשָׁר וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, כְּדֶרֶךְ שֶׁהַצִּירִין רוּשָׁמִים הֲרִי זֶה חֵיב מִשּׁוֹם כּוֹתֵב; וְכֵן הַמוֹחֵק אֶת הָרְשׁוּם לְתַקֵּן הֲרִי זֶה תּוֹלְדֵת מוֹחֵק, וְחֵיב.

יח. הַמְּשַׁרֵּט כְּדִי לְכָתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת תַּחַת אוֹתוֹ שְׁרִטוּט, חֵיב. חֲרָשֵׁי הָעֵצִים שֶׁמַּעֲבִירִין חוּט שֶׁלְסִקְרָה עַל גְּבִי הַקּוֹרָה, כְּדִי שִׁנְסֹר בְּשׁוּוֹה הֲרִי זֶה תּוֹלְדֵת מְשַׁרֵּט; וְכֵן הַגְּבָלִים שֶׁעוֹשִׂים כֵּן בְּאַבְנִים, כְּדִי שִׁיפְצֹל הָאֶבֶן בְּשׁוּוֹה. וְאַחַד הַמְּשַׁרֵּט בְּצָבֵעַ, אוֹ בְּלֹא צָבֵעַ הֲרִי זֶה חֵיב.